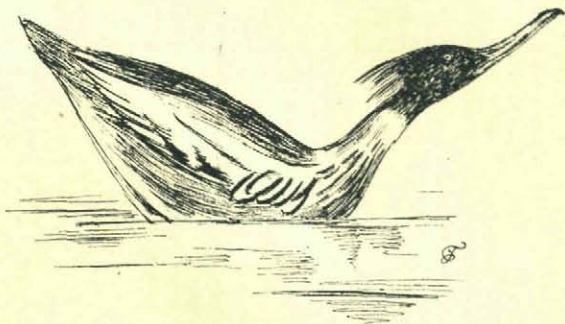

WINTER AAN DE ZUIDERZEE.

W e hadden een verlaten stroopershutje ontdekt in 't dorre rietland aan het Oostelijk eind van de uiterwaard aan de Zuiderzee. 't Was een armoedig geval; eigenlijk niet meer dan een idee van een hut.

Maar aan dat idee hadden we juist genoeg. We sneden nog wat riet en ruigte, vonden, o vreugd, een oude aardappelenzak en maakten van rond afgesleten baksteen een vloertje en een zitbank, die ons vrijwaarden voor natte voeten, maar niet voor koude.

Middelste zaagbek in extase.

Voor een voorbijganger en naar wij hoopten ook voor de wilde zee-eenden was het niet anders dan wat rommel te midden van 't geknakte gele riet, maar voor ons was het een heerlijk verblijf, waar we allerlei goede dingen geleerd hebben.

Meestal zat ik er alleen, maar soms ging de een of ander enthousiast mee, die dan eerst allerplechtigst moest beloven, geen woord te spreken, voor hem iets gevraagd werd en vooral nooit of nimmer door woord nog gebaar het begrip „naar huis” aan te duiden.

De oorspronkelijke architect zat waarschijnlijk in 't een of ander spinhuis zijn zes maandjes uit te brommen en de kansen waren groot, dat de veldwachter van deze streken ook een wakend oog op ons hield, hoewel we nimmer andere wapenen voerden dan schetsboek en verrekijker. Ook hadden wij nooit een veldflesch bij ons.

Het meest genoten wij er in den nawinter en bovenal blijft onvergetelijk de 20ste Februari 1896, toen wij door een gelukkigen samenloop van omstandigheden een ongekend rijke buit aan vogelwaarnemingen behaalden.

De zee was dichtgevroren geweest, maar sedert een paar dagen was het ijs gebroken en de Westewind kruide de groote grijswitte velden langzaam Oostwaarts. 't Zattegen de Geldersche en Overijselsche kust vol ijs, maar aan onzen kant waren groote open plekken, hoewel uit het Noorden nog heele velden kwamen opzetten. Daardoor was het tusschen onze uiterwaard en den strekdam van den Muider haven ook vol ijs, alleen een strook van een paar honderd

meter buiten de kade was blank water en daar lag het nu vol eenden.

Wij hadden al lang geleerd, om via een hekdam en een baggerkant ongezien ons paleis te bereiken en zoo lagen we dan tegen half drie in den namiddag op onze baksteen, genietend van de dufheid van de aardappelenzak, kijkgaatjes te maken in den wrakken rietwand, zonder dat de eenden in 't minst gestoord waren. Uit hun gerustheid leidden we af, dat onze huisbaas al sedert lang afwezig was, want als er wel eens uit zoo'n hut geschoten wordt, dan houden de dieren zich wel op een afstand.

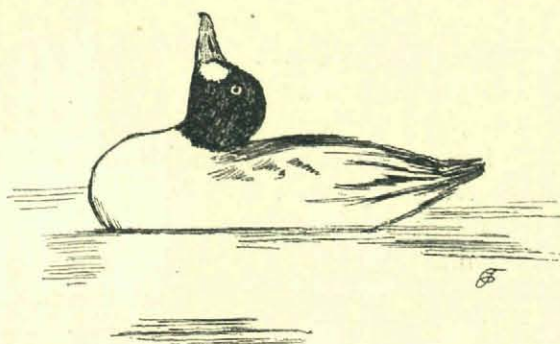
Wel werd er geschoten ver weg op den strekdam onder Durgerdam en dat had zeker de meeste eenden hierheen gevoerd.

Er waren er wel duizend. Nu kun je vaak 's winters aan de Zuiderzee eenden zien, maar die liggen dan meestal een gezicht ver als kleine zwarte en witte dobbertjes op 't water en dan is het niet zoo heel gemakkelijk, dikwijls zelfs onmogelijk, om uit te maken, tot welke soorten ze behooren.

Hier evenwel lagen de meeste geen honderd meter ver, bovendien hadden we het licht in ons voordeel, zoodat we al heel gauw wisten, wie we voor ons hadden.

In December zijn de eenden het mooist, maar ook in Februari schitteren de bruilofsveeren nog in volle pracht en wat nog meer waard is, de dieren zijn dan veel actiever. Het is dan op 't drukst van den paringstijd en dan zijn de mannetjes onuitputtelijk in hun liefdesbetuigingen in stem en gebaar. En op dezen Februari-middag werkten wind en weder en jaargetijde zeker allergunstigst samen, om ons een zeer gevarieerde vertooning te bezorgen. Op 't eerste gezicht leek het een gewoon eendengezelschap: hier een klompje van vijftig, daar een troepje van honderd, overal groepjes van drie tot vijf, dan weer een enkele eenzame en in de verte tegen het ijsveld een lange rij, wel honderd stuks lang. Hoeveel gelederen diep dat eendenbed was, weet ik niet; meestal blijkt bij het opvliegen, dat er veel meer waren, dan men vermoedde.

De lange rij bestond hoofdzakelijk uit duikeenden: zwarte zee-eenden en zwart-met-witte toppertjes. Er

Brilduiker in extase.

was voortdurend beweging in de rij, veroorzaakt door het telkens neerduiken of weer omhoog komen van de vlugge vogels.

Dichterbij lag een heele bende echte eenden, die in 't geheel niet doken. Door den kijker waren duidelijk de prachtige puntige zwart met witte sierveeren van den rug te zien, de pikzwarte stuitstreek en de lichte kuif op 't donker bruine kopje. Maar al had ik ook geen kijker gehad, dan zou het vroolijk, „wjieuw, wjieuw“ al voldoende geweest zijn, om in deze vogels de aardige Smientjes te herkennen.

Dat zijn nog eens aardige eendjes! Wat een

kop laag bij 't water. Naarmate hij zijn vrienden nadert, gaat 't geelgekuifd kopje al hooger en hooger. 't Is, of het beest groeit en als hij nu zijn hoogste punt heeft bereikt, dan komt het onvermijdelijk „wjieuw, wjieuw.“

Doch op het gebied van koppenbeweging krijgen we nog wat anders te zien. Een paar met riet begroeide slijk-eilandjes liggen een eindje buiten den dam in zee. Dan komt 't gladde water en daarin ligt alweer een paar meter buiten het buitenste eilandje een kleine platte eend, met een hoog eigenwijs gezicht en dat is niemand meer of minder dan onze brilduiker.

De Brilduiker aan de Zuiderzee.

mooi vlug snaveltje, wat een goed gevormd kopje, met hooggewelfd voorhoofd en een nek, die niet te lang en ook niet te dik is. Wakker liggen ze op het water, vlug roeien ze rond, dan liggen ze even stil, het kopje gaat ietwat achteruit en opeens klinkt, krachtig ingezet en mooi uitgehaald, het „wjieuw, wjieuw“ over de nevelzee.

't Is een soort van uitdaging, want nu roeren zich meer mannetjes in den troep en weldra roeien er een twintigtal door elkaar met druk gefluit en veel heuf van hoofden.

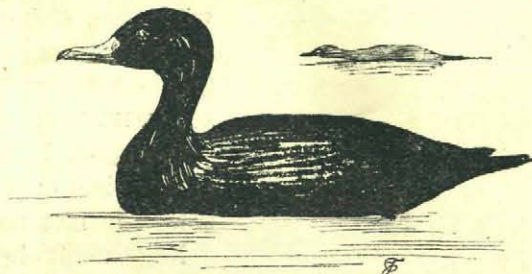
Als een smientenman uit de rust zich stort in 't kampgewoel, dan komt hij aanzwemmen met den

De bril en de eigenwijsheid komt alleen van de groote witte vlek, die vlak bij den snavel zoo scherp afsteekt tegen het donkergroen van den kop. Nu wij die witte plek goed te pakken hebben, zien we nog overal tusschen de eenden-gezelschappen van die eenzame brilduikertjes liggen. Ze zijn overal, maar nergens in groot aantal.

En nu lijkt het wel, of dit eenzame mannetje wordt aangestoken door de smientenvreugd, want hij gaat langzaam heen en weer peddelen, net als een stoombootje, dat pas de tros heeft los gegooit en nog niet weet, welken kant het uit moet.

Dat duurt een paar oogenblikken en dan ligt het

eendje weer stil, maar met een ruk gaat nu het kopje omhoog, de nek achterover, zoodat het geestige snaveltje recht omhoog steekt. Deze beweging wordt

Zwarte Zee-eend: hooge houding.

onophoudelijk en vrij regelmatig herhaald, zoodat we zelfs met eenige juistheid het oogenblik kunnen voorspellen, waarop de kop verrukt zal worden.

Ons brilduikertje doet dat heel op zijn eentje, maar waar er wat meer bijeen zijn, gaat het nog drukker toe en daar wippen de kopjes, dat het een lust is.

Links van de groote smientestroep schuimt nu het water op, daar zijn wat eendjes aan 't ravotten. Je zoudt eerst denken, dat het een gewone waschen plaspartij moest wezen, maar dat is toch niet zoo. 't Is een gezelschap van een stuk of zes mannetjes. Ze zwemmen om en door elkaar en de etiquette lijkt te vorderen dat ze, zoodra ze zij aan zij elkaar voorbij stevenen uit alle macht met de vleugels in het water moeten slaan.

Het fijne van de zaak kan ik niet gewaar worden, daarvoor zijn ze te ver weg, maar aan de witte vleugelstreep, de duidelijke lichtgele driehoekige plek voor de zwarte stuit, zijn ze onmiddellijk te herkennen als wintertalingen, al kan ik ook bij 't weinige licht de groenglanzende oogplek niet duidelijk onderscheiden.

Ook de zwarte zee-eenden hebben het te pakken. Er is in hun linie wel veel naarstig gedruk naar voedsel op te merken, maar toch schuiven er ook veel van die zwarte gedaanten in kringen voort over het water, de hals lang uit gestrekt en de snavel met het gele wapenschild vlak langs het grijze zeevlak. Een enkele vervalt in een ander uiterste en zwemt rond met de hals zoo hoog en zoo recht mogelijk uitgestrekt en met de staart geheel buiten 't water, wat voor een zwarte zee-eend iets heel bijzonders is, want gewoonlijk legt hij bij 't rondzwemmen zijn staartpenen precies aan de oppervlakte.

Nog eens, een gewoon voorbijganger zou hier niets anders zien, dan een groote troep wilde eenden en een jager zou met zijn dubbelloop al heel gauw een droevig einde maken aan de heele idylle, wanneer tenminste de waakzame vogels — in den regel gewaarschuwd door het brilduikertje

— al niet veel eerder de plaat gepoetst hadden.

Maar wanneer je nu 't er voor over hebt, om een paar uur lang in 't riethutje de allerbitterste kou te lijden en je de allerongemakkelijkste houdingen te getroosten, dan word je beloond met dit heerlijk tafereel van liefde en vreugd: de kleurige gestalten sierlijk zwenkend over het water, het extatisch beweeg van kopjes en halzen en bovenal het blijde gefluit van de smientjes, vuurpijltjes van vreugde over de stille zee.

Er is nog meer. Waar 't kleiland aan den dijk aansluit, is een zandige bocht, een klein vlak strandje van zand en schelpen en steenen. Daar hebben we ook de baksteen voor ons vloertje verzameld. Nu is het, alsof dit lichte plekje de waadvogels aantrekt, want altijd strijkt er 't een of ander troepje neer: soms een eenzaam bokje, dan weer zwervende ruiters en op deze mooien middag kwam er een troepje van negen bontbekpleviertjes, alle in prachtkleed met oranje pootjes, oranje zwartgepunte snavel en de veertjes pikzwart, sneeuwwit en parelgrijs.

Oeverpiepers scharrelden tusschen de groote granietblokken van de dijkglooing en een kwartier lang werden de doode heemststengels afgezocht door de sneeuwgorzen, die er de kaasjesvruchten kwamen oppeuzelen. En toen ze daar genoeg van hadden, pikten ze rond in 't zand, waar nog overvloedig zaden en vruchten te vinden waren van de gele honingklaver, die hier welig groeit, want 't is hier ook een mooi plantenplekje.

Naar de landzij zelf was het uitzicht belemmerd door veel dood riet en door de lage kade, maar duidelijk hoorden we in de weilanden het geroep van de leeuweriken.

Ook de zee zou nog iets opleveren. De ruimte tusschen de smienten en de wintertalinkjes was grooter geworden en daar vertoonden zich nu een vijftal groote vogels met dunne lange bekken en min of meer verwilderde koppen, doordat de schedel en nekveeren wijd uitstonden.

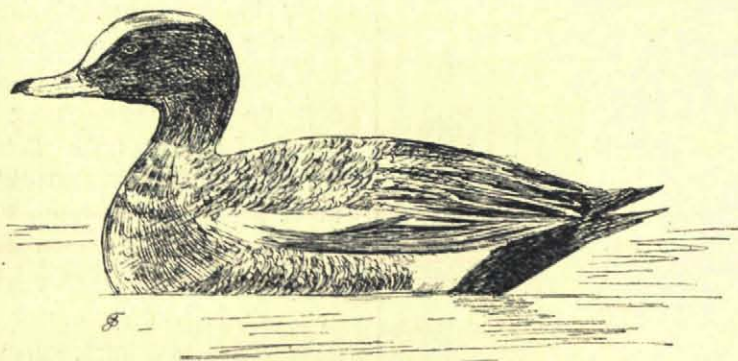
Dat waren de Zaagbekken en ook deze hadden de lente in 't hoofd. Dit zeg ik nu maar bij wijze van spreken, want wie op de vogels let, weet dat voor de eenden de vreugdetijd aanbreekt al lang voor de Kerstvacantie. Wie er dus wat van wil zien behoeft niet te wachten tot half Februari maar kan er morgen al op uit. En wie tegen de kou opziet, kan naar de eendenvijver van Artis gaan, maar buiten is het veel echter.

Het was tenminste prachtig om hier in de Zuiderzee die zaagbekken hun stuipachtige toeren te zien

Zwarte Zee-eend: lage houding.

volbrengen, die meer de aandacht trekken door hun intensiteit dan door hun gratie. De vogel zwemt wat rond en dan lijkt hij het ineens erg benauwd te krijgen, vooral wanneer hij een collega tegen komt. Alsof het afgesproken werk is, maken zij dan tegelijk hun compliment: de borst wordt zoo diep mogelijk in 't water gedompeld, het achterlijf gaat zoover mogelijk de hoogte in, terwijl de lange nek en de lange snavel in één rechte lijn schuin omhoog steken: een aller dolste houding, waarvoor de bekoorlijke smientjes zeer stellig hun wipneusje zullen optrekken.

Smientje.

Toch passen die bewegingen hier volkomen bij al de overige vogelvertooningen. Wij kunnen er nooit genoeg van krijgen en turen naar alle zijden rond, of we nu ook nog de aardige nonnetjes te pakken kunnen krijgen, waarvan de mannen de zaagbekdans uitvoeren gepaard met kuifgesprei en kopgeduik. Maar dat wil vandaag niet lukken.

Zal ik u nu nog uitvoerig vertellen, hoe koud we het eindelijk kregen! Hoe we elkaar opmonterden om 't te doorstaan en hoe we overwogen of in deze omstandigheden een heete rumgrog voor levensbehoud

veroorloofd was? Ja, we waren koud tot in 't merg, maar toen we over den hoogen zeedijk in de avond-schemering huiswaarts stapten en vijf wilde zwanen zeewaarts en vele paren wilde- en slobbeenden landwaarts zagen vliegen, werden we weer zoo warm en opgewekt als ooit en het rumgrogje bleef ongedronken. 't Is niet noodig.

Nog nooit hebben wij op dergelijke expedities „kou gevat“ of eenige narigheid onderhouden. Integendeel, je krijgt 't prettige gevoel van een overwinning behaald te hebben en niet, zooals in 't liedje, in den droom, maar in de werkelijkheid bloemen- en vogel-vreugd

in de winter te hebben genoten.

Toen ik dezen zomer na vele jaren het heerlijk plekje voor 't eerst weer bezocht, was het stroopershutje verdwenen, maar de heemst en de seldery en honigklaver groeiden er nog in overvloed. Het witte strandje was vol vogelvoetsporen en er zijn ook nog baksteen en rietstengels genoeg, om de hut opnieuw in te richten. Bouw haar zoover mogelijk buitendijks.

JAC. P. TH.

EEN PINKSTEREXCURSIE NAAR DE ITALIAANSCH E MEREN.

Van de Zwitsersche universiteiten is het gewoonte, om met iedere vacantie een grootere excursie te ondernemen. Daarbij wordt niet gezien op een eenigszins lange reis, want l.l. Paschen b. v. richtte een groep professoren en studenten van verschillende faculteiten uit Zürich hunne schreden naar Spanje; een andere groep, bestaande uit geologen van verschillende universiteiten, reisde naar Tessin en de Italiaansche meren. Wat die uitstapjes zoo in trek doet zijn, is de ruime openstelling voor deelneming, want alle als student ingeschreven personen kunnen meegaan. Hierdoor worden vooral de vele vreemdelingen, die de Zwitsersche universiteiten overstroomden, in staat gesteld onder goede leiding een groot deel van het gastvrije land nader in oogenschouw te nemen. Doch niet alleen die goede leiding, ook de sterk verminderde reis- en verblijfkosten dragen veel bij, om de deelneming groot te maken.

Het zomersemester, dat half April aanving, bracht ik in Zürich door en was als studente aan de universiteit aldaar ingeschreven. Toen de Pinkstervacantie naderde, maakte

professor Schinz (botanicus) bekend, dat hij, evenals in vorige jaren, weer naar Tessin zou gaan. Iedere student kon zich opgeven en er zou gelegenheid bestaan, om een afzonderlijk uitstapje naar Milaan te maken, ten einde de tentoonstelling te bezoeken. Ik meldde mij aan in gezelschap van eene vriendin en wij hoopten nu maar op goed weer, want het voorjaar was ook in Z. niet heel mooi geweest, veel koude en regen. Er was ons verteld, dat een eens goed ingezette regen in Zürich meestal een dag of drie onafgebroken aanhoudt. De waarheid van dit gezegde is mij gebleken, want gedurende mijn verblijf heb ik het een paar maal ondervonden.

Vrijdag, den 1^{en} Juni begon het 's morgens te regenen en dat was de dag van vertrek! Wij vreesden, dat er niet veel terecht zou komen van de excursie, die voor ons zooveel heerlijk beloofde. Uitstellen kon niet, want de treinsbiljetten moesten een dag vooruit genomen worden en een gedeelte van het reisgeld was al gestort. Dus dan toch maar met de plantenbus en de kleinst mogelijke bagage 's avonds